

Inhoud

- 1 Algemene regels
- 2 Scoringsvoorschrift
 - 2.1 Scoringsregels algemeen
 - 2.2 Scoringsregels voor de vragen
 - 2.3 Scoringsregels voor de vertaling
 - 2.4 Antwoordmodel voor de vragen
 - 2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

1 Algemene regels

In het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO zijn twee artikelen opgenomen die betrekking hebben op de scoring van het schriftelijk werk, namelijk artikel 41 en artikel 42. Deze artikelen moeten als volgt worden geïnterpreteerd:

1 De examinerator en de gecommitteerde zijn verplicht het scoringsvoorschrift voor de scoring van het schriftelijk werk toe te passen.

2 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg de score voor het schriftelijk werk vast. Komen ze daarbij na mondeling overleg op basis van het scoringsvoorschrift niet tot overeenstemming, dan wordt de score vastgelegd op het rekenkundig gemiddelde van beide voorgestelde scores, (indien nodig) naar boven afgerond op een geheel getal.

2 Scoringsvoorschrift

Voor de beoordeling van het schriftelijk werk heeft de Centrale Examencommissie Vaststelling Opgaven (CEVO) het volgende scoringsvoorschrift opgesteld.

2.1 Scoringsregels algemeen

1 De examinerator vermeldt de scores per vraag en per kolom en de totaalscores op een aparte lijst.

2 Bij de scoring van een onderdeel van het schriftelijk werk zijn alleen gehele punten geoorloofd.
Een toegekende score kan nooit lager zijn dan 0.

3 Een volledig juiste beantwoording van een vraag en een volledig juiste vertaling van een kolom leveren het aantal punten op dat in het antwoordmodel als maximumscore staat aangegeven.

4 Indien een gegeven antwoord of een vertaling niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist gekwalificeerd kan worden, moet het aantal beschikbare punten geheel of gedeeltelijk aan het gegeven antwoord of aan de vertaling worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel.

5 Voor het schriftelijk werk kunnen maximaal 100 scorepunten worden toegekend. De kandidaat krijgt 10 scorepunten vooraf. Van de overige 90 scorepunten worden maximaal 45 punten aan de vragen toegekend en maximaal 45 punten aan de vertaling.

2.2 Scoringsregels voor de vragen

1 Indien in een gegeven antwoord een gevraagde toelichting of motivering ontbreekt dan wel foutief is, kunnen geen punten worden toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven.

2 Indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

3 Indien een kandidaat meer antwoorden (in de vorm van voorbeelden, redenen, argumenten e.d.) geeft dan er expliciet gevraagd worden, komen alleen de eerst genoemde antwoorden voor beoordeling in aanmerking.
Indien er slechts één antwoord expliciet gevraagd wordt, wordt dus alleen het eerst gegeven antwoord in de beoordeling betrokken.

2.3 Scoringsregels voor de vertaling

1 De score 0 moet worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

Het verdient aanbeveling de scoring van het examenwerk per vraag en per kolom of zin uit te voeren en tijdens de scoringsprocedure de volgorde van de examenwerken enkele keren te wijzigen. Dit om ongewenste beoordelingseffecten tegen te gaan.

2.4 Antwoordmodel voor de vragen

Bij de beoordeling van het werk dient er van uitgegaan te worden dat de opgave en het beoordelingsvoorschrift juist zijn. Het is niet toegestaan hiervan naar eigen inzicht af te wijken, ook niet op grond van onderlinge afspraken, al dan niet gemaakt op examenbesprekingen. Met een eventuele fout in de opgave of in het beoordelingsvoorschrift zal rekening worden gehouden bij de vaststelling van de cesuur.

Antwoorden

Deel-
scores

Tekst 1

Maximumscore 2

- 1 Twee van de onderstaande antwoorden:
Dat Elektra haar ongenoegen uit.
Dat zij dat steeds weer opnieuw / altijd / al lange tijd doet.
Dat zij dat buitenshuis doet.

Maximumscore 2

- 2 Dat zij haar familie te schande maakt.

Maximumscore 2

- 3 Dat wat zij doet zinloos is / dat ze zo hardleers is.
Onjuist: Dat zij haar familie te schande maakt.

Maximumscore 2

- 4 Regel 537.
Alle andere antwoorden zijn onjuist.

Maximumscore 3

- 5 1 Agamemnon had beter (een van) de kinderen van Menelaos (en Helena) kunnen doden. 1
2 Niemand gelooft dat Hades meer verlangde de kinderen van Klytaimnestra / Agamemnon / mijn kinderen te verslinden dan de kinderen van Menelaos / Helena. 1
3 Het lijkt wel alsof Agamemnon niet hield van mijn / zijn eigen kinderen, maar wel van die van Menelaos. / Het lijkt wel alsof Agamemnon meer van Menelaos' kinderen hield dan van zijn eigen / onze kinderen. 1
Onjuist: maar wel hield van Menelaos / maar Menelaos wel.

Maximumscore 1

- 6 De moord op / dood van Agamemnon
Onjuist: Haar relatie met Aigisthos.

Maximumscore 1

- 7 Op zichzelf (en Aigisthos)

Maximumscore 2

- 8 κακῶς δέ σε λέγω κακῶς κλύουσα πρὸς σέθεν θαμά. (regel 523–524)

Maximumscore 2

- 9 Twee van de onderstaande antwoorden:
Door uitdrukkelijk om toestemming te vragen.
Door het gebruik van de potentialis (of een omschrijving hiervan).
Door te zeggen dat zij ook voor Iphigeneia zal spreken.

Maximumscore 2

- 10 Tegengesproken, want uit de woorden van Klytaimnestra kan worden afgeleid dat de woorden van Elektra Klytaimnestra wel degelijk raken.

Maximumscore 2

- 11 Tot en met regel 576.
Alle andere antwoorden zijn onjuist.

Maximumscore 2

- 12 Elektra spreekt niet van een jacht, maar gebruikt het woord παίζω.
Elektra noemt de inhoud van de grootspraak niet / geeft te kennen dat de grootspraak hem ontsnapte.

11**Maximumscore 1**

- 13 (εἰ γὰρ) κτενοῦμεν ἄλλον ἀντ' ἄλλου (regel 582)

Maximumscore 2

- 14 Dat zij volgens deze νόμος zelf ook gedood zou moeten worden wanneer zij met Orestes de wraak heeft voltrokken.

Maximumscore 2

- 15 ὡς τῆς θυγατρὸς ἀντίποινα λαμβάνεις (regel 592)
Goed rekenen: τῆς θυγατρὸς οὐνεκα (regel 594)
Onjuist: οὐ γὰρ καλὸν ἐχθροῖς γαμεῖσθαι (regel 593–594)

Maximumscore 2

- 16 (σκηψιν) οὐκ οὔσαν (regel 584)
Indien slechts één woord wordt geciteerd, geen scorepunten toekennen.

Algemeen**Maximumscore 2**

- 17 Klytaimnestra en Orestes werden gespeeld door dezelfde speler.

Tekst 2**Maximumscore 3**

- 18 Bij Aischylos vindt de herkenning plaats bij het graf van Agamemnon, bij Sophokles gebeurt dat bij het paleis.
Bij Aischylos vindt de herkenning al vroeg in de tragedie / tijdens het offer plaats, bij Sophokles pas veel later / pas nadat Elektra eerst heeft vernomen dat Orestes dood zou zijn.
Bij Aischylos herkent Elektra haar broer aan de kleur van de haarlok, de voetsporen en de door haar geborduurde lap; bij Sophokles herkent zij hem aan andere herkenningstekens / de ring die hij draagt.
Ook goed: De haarlok wordt bij Sophokles ontdekt door Chrysothemis, bij Aischylos door Elektra.
Onjuist: Orestes moet zeggen wie hij is.

111

Tekst 3**Maximumscore 2**

- 19 Bij Sophokles laat Orestes geen twijfel blijken aan de juistheid van zijn besluit zijn vader te wreken door zijn moeder te doden.

Tekst 4**Maximumscore 2**

- 20 De toeschouwers moeten met de hoofdpersoon kunnen meeleven; met een schurk kunnen toeschouwers geen medelijden hebben.

Maximumscore 2

- 21 blind fanatisme (regel 5)
Ook goed: onbezonnen offerijver (regel 10)

Tekst 5**Maximumscore 2**

- 22 Klytaimnestra
Onjuist: Agamemnon / Agamemnon en Klytaimnestra.

Maximumscore 2

- 23 zijn moeder niet doodt / zijn vader niet wreekt.

2.5 Antwoordmodel voor de vertaling

Kolon 24**Maximumscore 4**

Ἦ δέσποτ' Αἴας, τῆς ἀναγκαίας τύχης οὐκ ἔστιν οὐδὲν μείζον ἀνθρώποις κακόν.
O heer / meester Aias / Ajax, niets is een groter onheil / ramp / kwaad er is (helemaal)
niet een / geen groter onheil voor (de) mensen / de / een mens dan het onontkoombare
lot / noodlot.

heer van Aia	<u>2</u>
slechtheid	<u>3</u>
van / door het noodlot	<u>0</u>
het noodlot subject	<u>0</u>
toeval	<u>3</u>
ongeluk	<u>2</u>
fortuin / kans	<u>1</u>
geluk / ziel	<u>0</u>
omdat het noodlot onontkoombaar is	<u>0</u>
niemand is een groter onheil	<u>2</u>
niets is geen groter onheil / er is groter onheil	<u>0</u>
van mensen	<u>3</u>
voor slechte mensen	<u>0</u>

Kolon 25**Maximumscore 2**

ἐγὼ δ' ἐλευθέρου μὲν ἐξέφυν πατρός·

(want) ik ben geboren uit / de dochter van een vrije vader;

„en” niet fout rekenen.

maar

ik ben vrij van mijn vader

toen mijn vader vrij was

mijn / een vrije vader verwekte mij

ik plantte

10000**Kolon 26****Maximumscore 1**

νῦν δ' εἰμι δούλη.

(maar / en) nu ben ik een slavin.

ik ga

0**Kolon 27****Maximumscore 3**

θεοῖς γὰρ ᾧδ' ἔδοξε που καὶ σῆ μάλιστα χειρὶ.

want (de) goden besloten zo / scheen het zo goed toe, dunkt me, en het meest / vooral
jouw hand(en) / arm(en).

γὰρ niet vertaald

deze goden

want de goden meenden zo

want de goden besluiten zo (tijd)

zozeer

hier / hierheen

ik / hij leek zo op / besloot zo voor de goden

ergens / soms

waar / waarheen

zijn / hun hand

jouw grootste hand

want jouw hand scheen de goden goed toe

veilig

2012210200000Indien de laatstgenoemde fout ook in de volgende kola wordt gemaakt, dit maximaal
twee keer aanrekenen.**Kolon 28****Maximumscore 2**

τοιγαροῦν, ἐπεὶ τὸ σὸν λέχος ξυνήλθον,

daarom dus / welnu dan, omdat / nadat ik jouw bedgenote ben geworden,

omdat ik iemands bedgenote ben geworden

omdat zij jouw bedgenote is / zijn geworden

omdat ik veilig bedgenote ben geworden

000

Kolon 29**Maximumscore 2**

εὖ φρονῶ τὰ σά,

ben ik jou gunstig gezind / meen ik het goed met jou / heb ik het goed met je voor,

denk ik goed over jou

0

heb ik een juiste mening over jou

0

ben ik verstandig / blij voor jou

0**Kolon 30****Maximumscore 3**

καί σ' ἀντιάζω πρὸς τ' ἐφεστίου Διὸς εὐνῆς τε τῆς σῆς,

en ik smeek / vraag je / ook smeek ik je bij Zeus, (de) beschermer / god van de haard / de gastvriendschap, en bij jouw bed,

σε niet vertaald

2

ik ga je tegemoet / ik verkrijg van je

1

ik smeek Zeus

0

van de kant van / namens Zeus

2

van de kant van / namens jou en Zeus

0

de inheemse Zeus

2

ik smeek je bij de haard van Zeus

0

ik smeek je bij het bed van Zeus en bij jou

0

bij jou vind ik Zeus

0

het veilige bed

0

en bij jouw graf

0**Kolon 31****Maximumscore 2**

ἧ συνηλλάχθης ἐμοί,

waarin jij met mij verenigd werd / jij je met mij verenigde,

waarmee / waardoor

1

daarin / nadat daarin

1

waarlangs / waarheen / zoals

0

ik werd verenigd

0

zij met jou / mij werd verenigd

0

waarin jij met mij verenigd wordt / jij je met mij verenigt (tijd)

1

waarin verenigd met mij

0**Kolon 32****Maximumscore 4**

μή μ' ἀξιώσης βάζειν ἀλγεινὴν λαβεῖν τῶν σῶν ὑπ' ἐχθρῶν,

dat je niet toestaat / niet toe te staan dat ik een pijnlijk woord ontvang / dat een smartelijk woord mij treft door / van de kant van jouw vijanden,

dat jij niet toestond

1

mij ongelukkige

2

gerucht

2

orakel

1

dat ik een pijnlijk woord vernam / heb vernomen (tijd)

3

dat ik door de vijanden jou / de jouwen / het jouwe pak

0

van de jouwen door (de) vijanden

0

onder jouw vijanden

1

Kolon 33**Maximumscore 3**

χειρίαν ἐφέεις τι.

wanneer / nadat / doordat jij mij onderworpen aan iemand prijsgeeft / hebt gegeven / zendt / hebt gezonden.

iets

0

opdragen / overgeven

0

hoewel

0

jij zendt (hoofdzin)

0**Kolon 34****Maximumscore 4**

ἢ γὰρ θάνης σὺ καὶ τελευτήσας ἀφῆς,

want op de dag waarop jij zult sterven / sterft en, na te zijn gestorven / door jouw dood, mij alleen zult achterlaten / achterlaat,

γὰρ niet vertaald

3

en je mij tenslotte / eindelijk alleen achterlaat

2

en je mij beëindigt / doodt en alleen achterlaat

0

en je mij, nadat ik gestorven ben, alleen achterlaat

0

en jij de doden alleen achterlaat

0**Kolon 35****Maximumscore 4**

ταύτη νόμιζε κάμῃ τῇ τόθ' ἡμέρᾳ (kolon 36) ζῶν παιδί τῷ σῶ δουλίαν ἔξειν τροφήν.

bedenk dat (ook) ik op die dag (dan) met jouw kind een slavenleven / slavenvoedsel zal krijgen / hebben / krijg / heb.

hierheen / zo op die dag

1

op de huidige dag / de dag van vandaag

1

bedenk op die dag

3

op die dag hiervandaan / daarvandaan / hierna / daarna

2

wees gewoon

0

hij meende / meent / ik meen / jij meent

0

hij was vermoeid

0

op die dag van toen verkreeg / verkregen heb / had

1

samen met jouw slaaf

2

samen met je slavenkind

0

met het kind en jouw slaaf

0

als slavin voedsel zal krijgen

2

slavenkinderen

0

een slavenvoedster

0

wending / vlucht / bocht

0

dat ik weg zal gaan

0**Kolon 36****Maximumscore 3**

βίᾳ ξυναρπασθεῖσαν Ἀργείων ὕπο

met geweld / tegen mijn wil geroofd / weggesleept door de Argivers / Grieken

levend

0

zij grepen

0

nadat mijn leven / levenskracht geroofd werd

0

tegen de wil van de Argivers

0

door het geweld / de legermacht van de Argivers

2

onder de Argivers (vandaan) / uit de handen van de Argivers

0

Kolon 37**Maximumscore 3**

καί τις πικρὸν πρόσφθεγμα δεσποτῶν ἔρει

en / ook zal menigeeen / iemand van de heersers / menig heerser een bitter / pijnlijk / scherp / onbarmhartig / wreed woord spreken / zeggen

„heerser zijnde” niet fout rekenen.

wie van de heersers?

een wreed iemand

en hij zal aan iemand een bitter woord spreken

en hij zal menig / een of ander bitter woord spreken

liefhebben / vragen

00000**Kolon 38****Maximumscore 1**

λόγοις ἰάπτων·

(mij) met woorden treffend / kwetsend:

woorden zingend

verhaal / verhalen

(zich) snel bewegend

(heersers) die kwetsen met woorden

0000**Kolon 39****Maximumscore 2**

„ἴδετε τὴν ὀμεινέτιν Αἴαντος,

„zie(t) de bedgenote van Aias,

jullie zien

jullie zagen / zullen zien

jullie weten / weet

(van) Aiantos

1001**Kolon 40****Maximumscore 2**

ὄς μέγιστον ἴσχυσε στρατοῦ.

die de grootste kracht had van het leger / die de krachtigste was van het (hele) leger.

het zeer grote leger

die grote kracht had

die de grootste macht had over het leger

die de / het grootste van het leger in bezit had

die de grootste kracht heeft (tijd)

die zeer gezond was

011000

Einde